

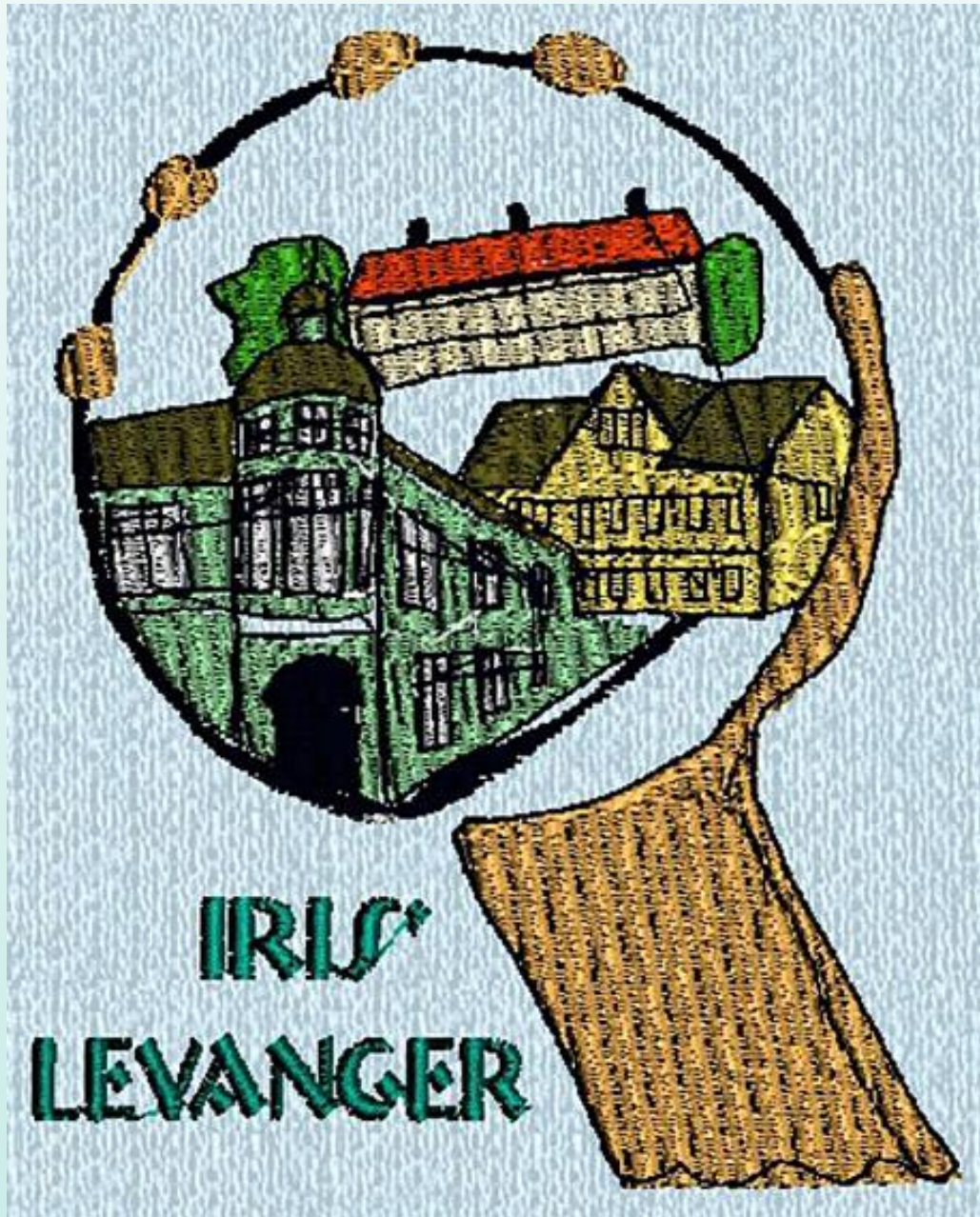

KULTURMILJØ SOM RESSURS

Vi i LAG- samarbeid for bevaring og bærekraftig utvikling i et fredet kulturmiljø
Tove Nordgaard, Byantikvar/Sivilarkitekt MNAL, Levanger kommune

Levanger - Triveligst i Trøndelag!

DIALOGOS

Et kunstprosjekt av
Hans Hamid Rassmussen
i samarbeid med
lokalbefolkningen i Levanger

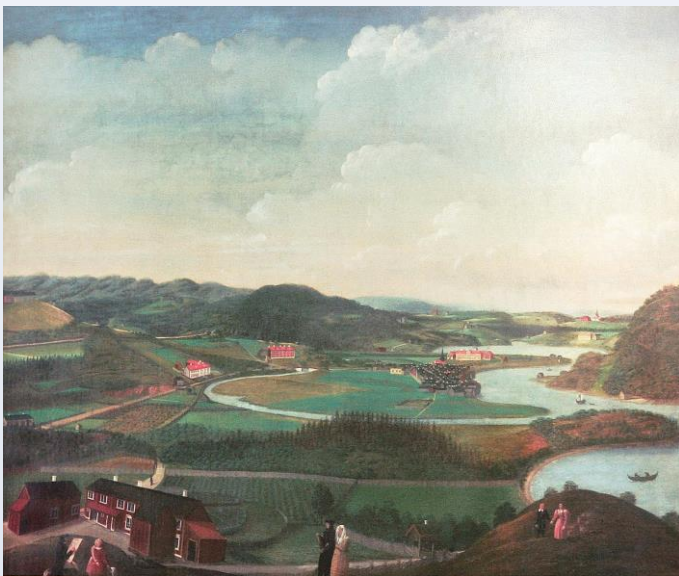
SAMSKAPING
LOKAL IDENTITET
STEDSTILHØRIGHET
BÆREKRAFT I BEVARING

Foto: Levanger Fotomuseum

LEVANGER KULTURMILJØ

Fredet av kongen i statsråd 9. november 2018.

Maleri fra ca. 1831-1846 .Kilde: Bymuseet i Levanger

Levanger tidlig på 1800 -tallet. Kilde: Bymuseet i Levanger

Foto fra Gjeite. Kilde: Levanger Fotomuseum

BYEN OG OMLANDET

Foto: Bybrann 1897, Kilde: Levanger Fotomuseum

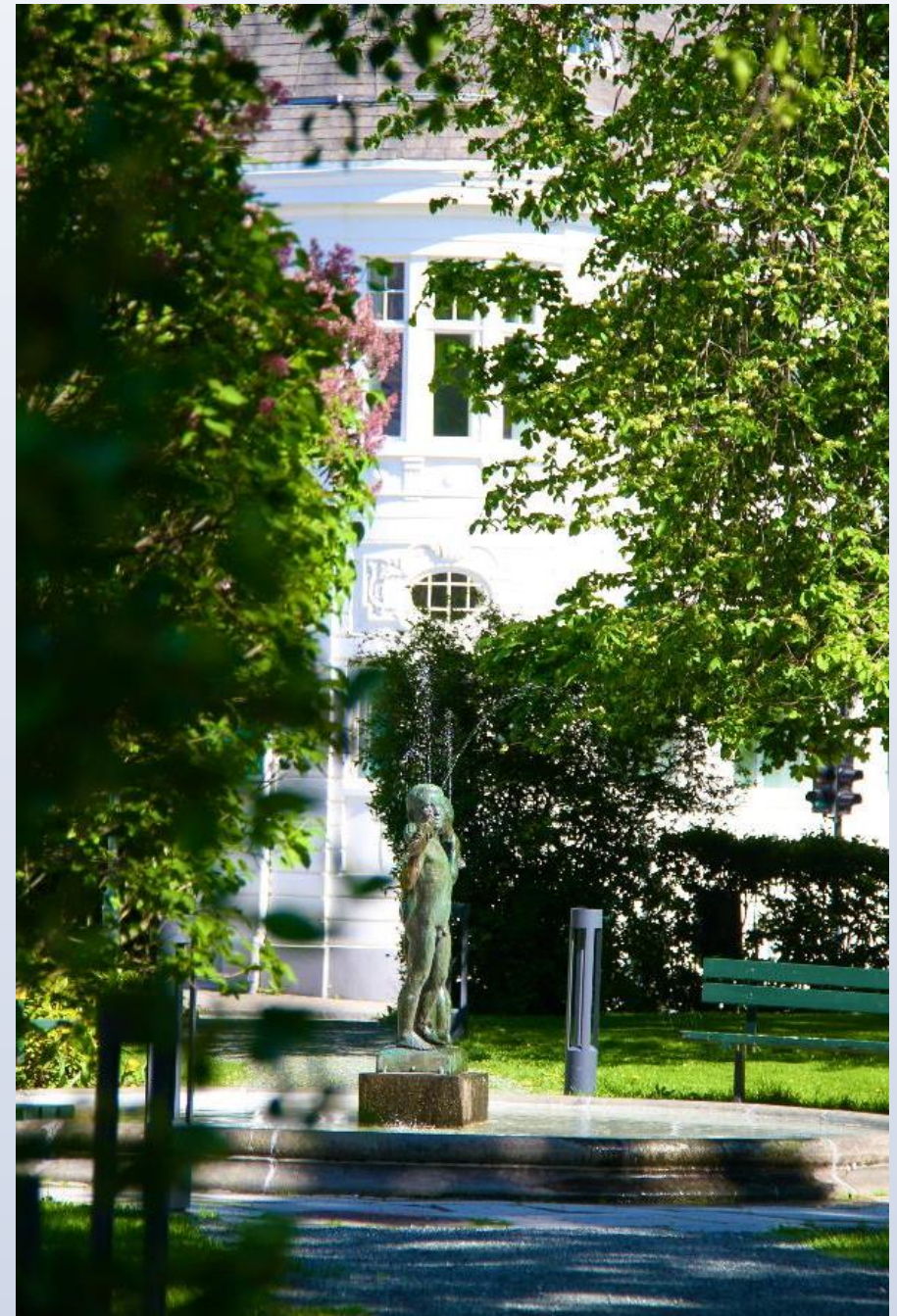
BYENS BRANNER

BYENS ARKITEKTUR

BYENS HISTORISKE PARKAKSE

BYENS BAKGÅRDER

Foto: Hvelvkjeller Sjøgata 8

Foto: Marie Kimo, NTFK. Kilde: Rapport for de arkeologiske registreringer i Levanger sentrum 2011

UNDER BYENS OVERFLATE

BYENS HJERTEROM

VÅRT MEDANSVAR

Hva mener du best kjennetegner Levanger sin identitet og historie?

Hva vil du skal kjennetegne Levanger i 2040?

ATTRAKTIV OG BÆREKRAFTIG BYUTVIKLING HANDLER MYE OM FOLKEHELSE OG SOSIAL BÆREKRAFT

Hvordan kan VI møte FNs bærekraftsmål og målet om en attraktiv og bærekraftig byutvikling?

Hvordan kan VI jobbe sammen for å møte klimakrisen og de sosiale og økonomiske utfordringene i samfunnet?

Hvordan kan VI utvikle en levende by og samtidig bevare historiske omgivelser og kulturmiljø ?

“It is clear that it is in cities the battle for sustainability will be won or lost”

Ms Mohammed, Deputy Secretary-General, UN, 6. sept 2017

FNS BÆREKRAFTSMÅL ER VÅRE MÅL

Pori, Finland

Fljótsdalshérað, Iceland

Mosfellsbær, Iceland

Attractive nordic towns Group 4

Green redevelopment and competitiveness
in Nordic urban regions.
Towns that provide a good life for all

"It is clear that it is in cities the battle for
sustainability will be won or lost"
MS Mohammed, Deputy Secretary-General, UN, 6. sept 2017

Innherredsbyene

Steinkjer, Norway

Verdal, Norway

Levanger, Norway

Bilens dominans

Handelsmønsteret endres

Tomme lokaler og livløse sentrum

Krav til fortetting og kompakte byer

Press på byens arealressurser

Mobilitet

Innbyggerinnvolvering

FELLES UTFORDRINGER I NORDISKE SMÅ OG MELLOMSTORE BYER

Foto: Levanger Fotomuseum

Foto: Levanger Fotomuseum

Foto: Bjerkan, Sverre Kilde: Levanger Fotomuseum

BYENS GATEROM FØR OG NÅ

BYENS TORV FØR OG NÅ

BYENS ARKITEKTUR FØR OG NÅ

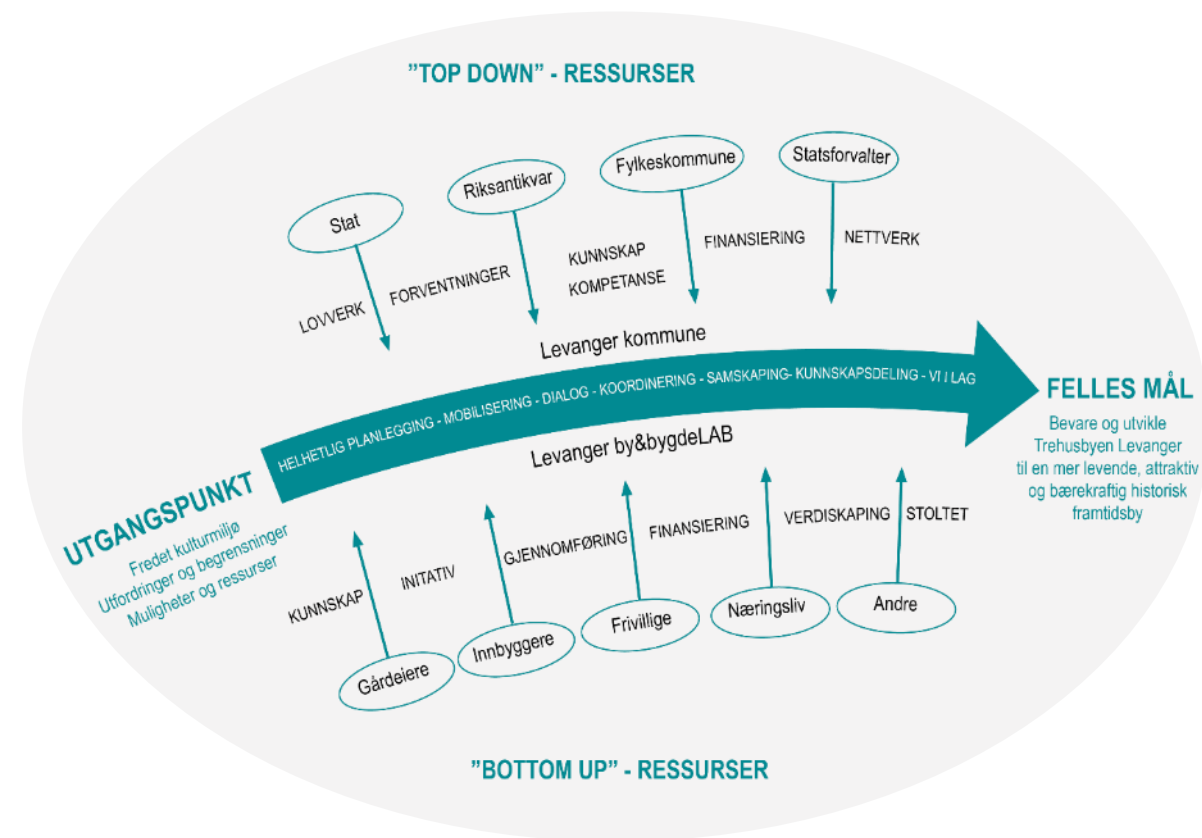

BYENS UTFORDRINGER

BYENS MULIGHETSROM

BYGGE LAGET - BOTTOM UP - TOP DOWN – HELHETLIG

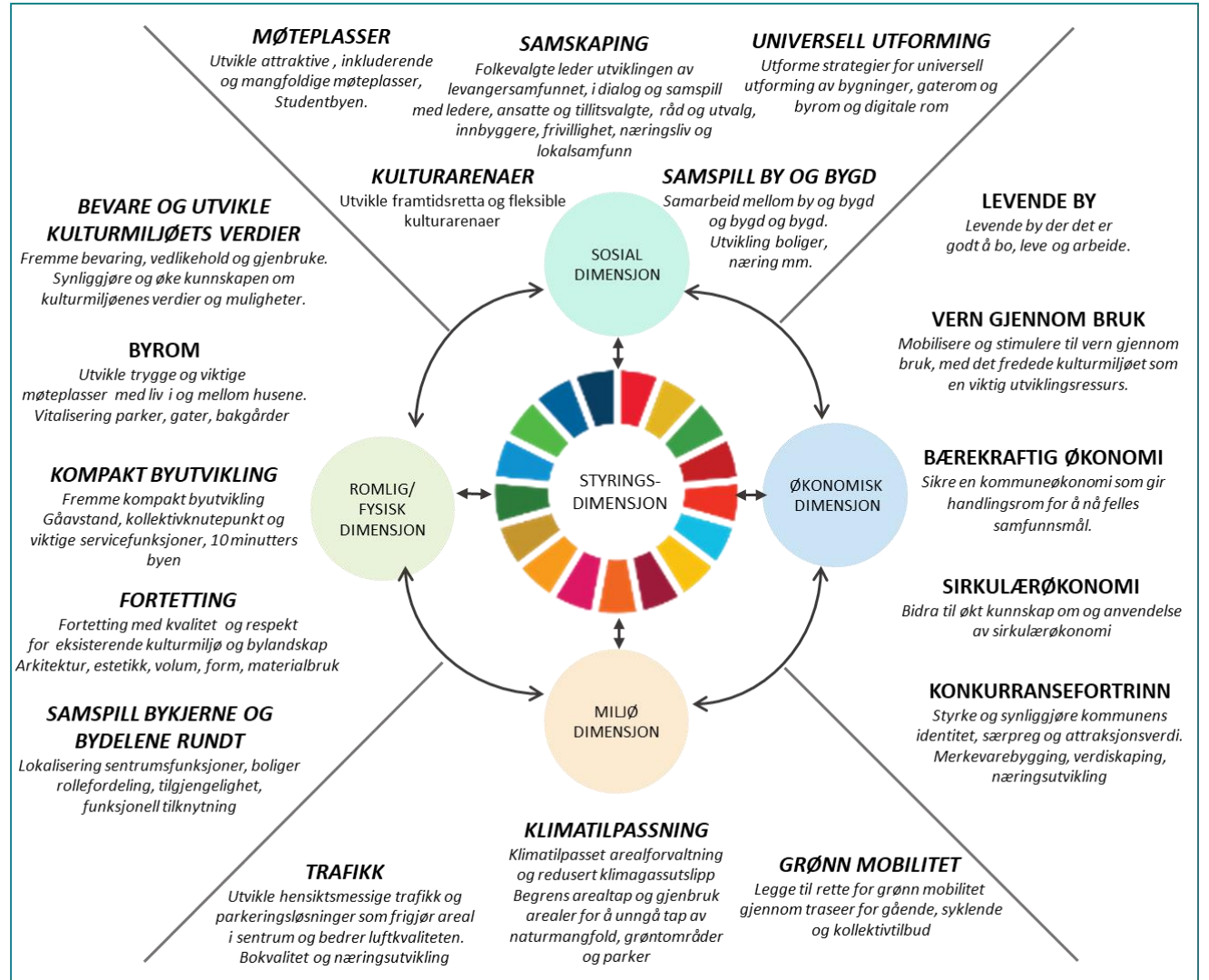
ATTRACTIVE NORDIC TOWNS

Kommuneplanens samfunnsdel, de fem dimensjonene for bærekraftig byutvikling og gjennomførte planprosesser og prosjekter er utgangspunkt for figuren til høyre

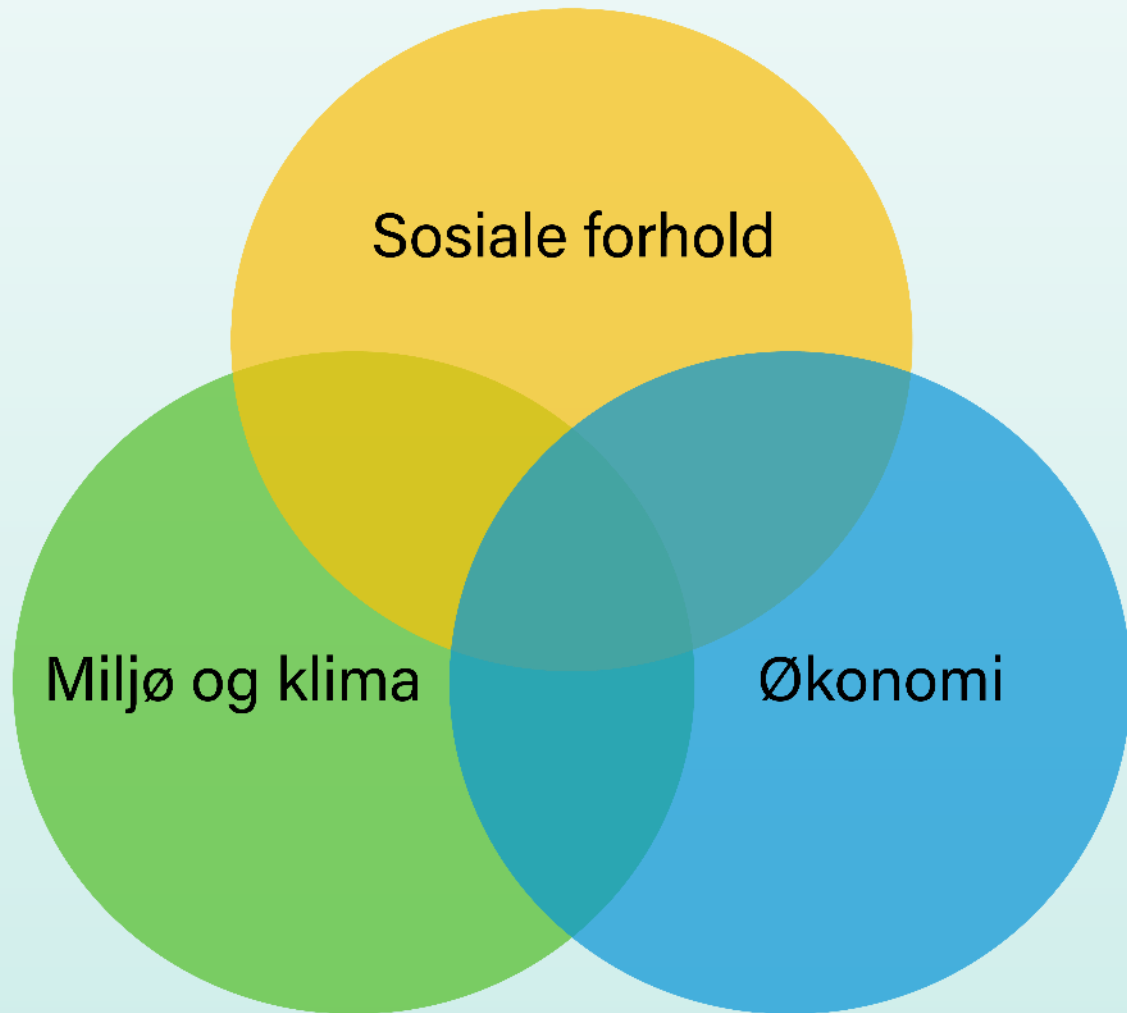
Nordisk ministerråd sin modell som viser de fem dimensjonene og hovedelementene ved bærekraftig byutvikling.

Styringsdimensjonen handler om hvordan byene planlegges, bygges og styres. Planlegging, transparens og menneskelig handlingsevne, herunder involvering av innbyggere og bedrifter, anses som viktige forutsetninger for god styring.

Illustrasjon: Eksempel fra Levanger kommune

DE FEM DIMENSJONER FOR BÆREKRAFTIG BYUTVIKLING

De tre dimensjonene for bærekraftig utvikling

Hvordan kan VI jobbe sammen for samtidig håndtering og balansering av sosial, økonomisk og klima/miljømessig bærekraft?

Gjennom god og helhetlig samfunnsplanlegging er kulturarv en ressurs og en del av løsningen i utvikling av en attraktiv og bærekraftig framtid.

KULTURMILJØETS POTENSIAL FOR Å OPPNÅ BÆREKRAFT

Bevaring gjennom bruk er bedre enn «bare» bevaring.

Statusen som fredet gir Trehusbyen et unikt mulighetsrom til utvikling og verdiskaping.

Det er en stor og viktig oppgave å løfte fram «Vern gjennom bruk» som en felles utviklingsstrategi hvor Trehusbyen Levanger tas i bruk som et unikt konkurransefortrinn og blir en sterk motor i byutviklingen.

DEN ROMLIGE DIMENSJONEN - «VERN GJENNOM BRUK» SOM STRATEGI

VI BYGGER
LAGET
SAMMEN!

Eierskapet i
lokalsamfunnet
er viktig !

«Vi er helt sikre på at vi blir Triveligst i
Trøndelag ved å skape ting sammen!»
Tomas Selseth, leder Levanger vel

MØTEPlass-MOBILISERING-INVOLVERING-DIALOG-SAMSKAPING-EKSPERIMENT-RESULTAT

Åsen

Skogn

Ytterøy

Sentrum

STYRINGSDIMENSJONEN - SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

VEIEN FOR SAMSKAPING

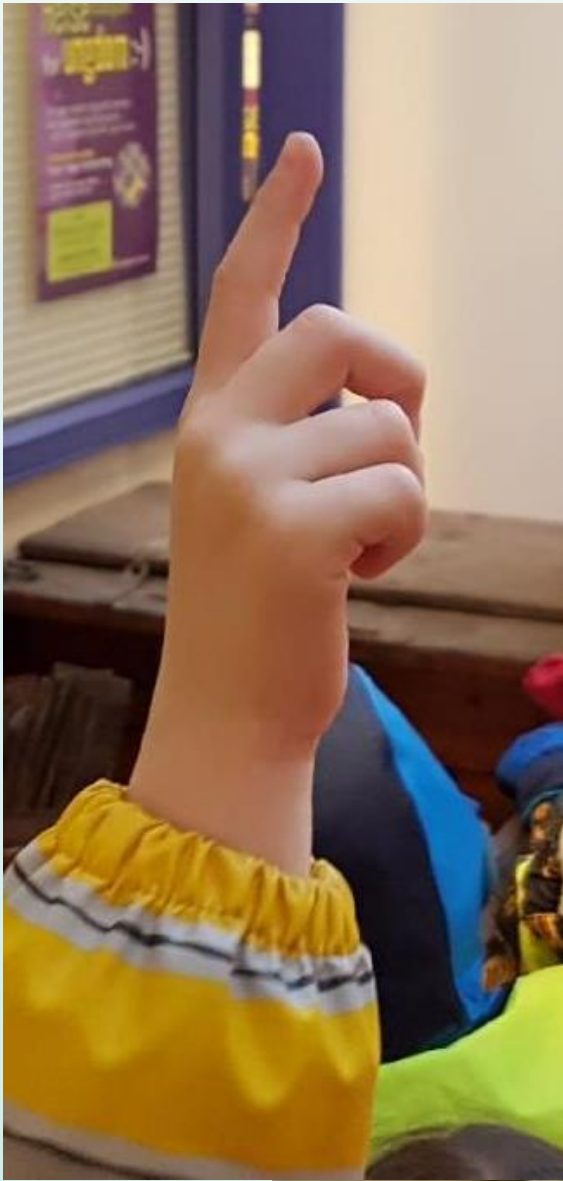
brolagt med åpenhet, demokrati, kreativitet, tillit, likeverdighet, respekt, samvær, kunnskap, handlekraft, dialog og tålmodighet leder oss til en mer attraktiv og bærekraftig framtid.

MOBILISERE OG INKLUDERE

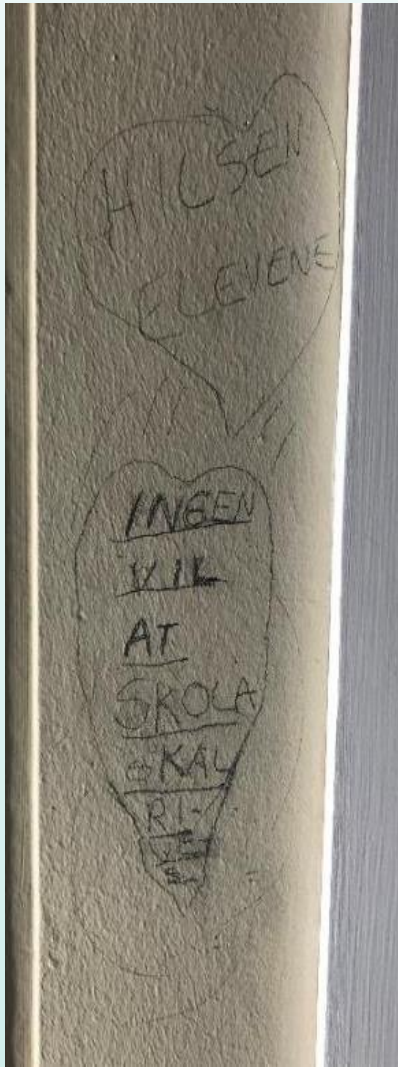

LIKEVERDIG DIALOG

FORTELLE

LYTTE OG TA VARE PÅ ALLE STEMMENE

DELE OG UTVIKLE KUNNSKAP RUNDT TRADISJONSHÅNDVERK

SOMMER I TREHUSBYEN LEVANGER

Det er "Vi i lag" som skaper liv i byen!

I den historiske Trehusbyen Levanger kan du oppleve en unik atmosfære.

Her kan du handle i nisjebutikker, besøke gallerier og bokbårer, slappe av i de historiske parkene, være aktiv med barna i Stordianparken og spise godt med på våre trivelige spisesteder.

Vår egen trehusbyport Julie Vikestad Olsen vil sammen med Bymuseet i Levanger vise fram Trehusbyen, syngre og fortelle spennende historier til små og store. Kanskje vil Helga den fagre eller andre lignende Levangerkvinner dukke opp?

Under martnan kan du møte Julie på Torvet, og i Sjøgata 12 kan du i løpet av sommeren oppleve utstillingen «Før og nå» og pop-up konserter i bokgården.

29. JULI - 1. AUGUST
LEVANGER MARTNAN
Triveligt i Trøndelag

Onsdag 29. juli kl. 10.00 - 18.00
Torsdag 30. juli kl. 10.00 - 18.00
Fredag 31. juli kl. 10.00 - 18.00
Lørdag 1. august kl. 10.00 - 15.00

KOSPIEL 10.2021

TEO SMÅ VIKINGER 30.07
TRUKK 03.08
MACHUS HERRERD 31.07
STOVANGSARBEID 1.08
URAT 30.07
MACHUS HERRERD 31.07

Innherrerd

Et sted nær deg

Trøndersk matfestival
Besøk www.visitinnherred.com

BYVANDRING

VELKOMMEN TIL

KNUT KNUDSEN

Åpne dager fra 23. august

ÅPNE DAGER 23-25
SØNDAG 22-24
LØRDAG 23-24

Reis smart med bysykler

HELE JULI OG AUGUST

GRATIS BRUK

www.visitinnherred.com · www.opplevlevanger.no · www.levangersestam.no

Jul

i Trehusbyen

Bymuseet i Levanger · Levanger Jul · Levanger Fotomuseum · Levanger kommune · Levanger Handelsstand

FRAMSNACKE OG FORMIDLE VERDIEN AV KULTURMILJØET

Sjøgata 12

Istandsettelsen av Sjøgata 12 er et forbildeprojekt i Levanger. Fasaden er tilbakeført til opprinnelig stil med fokus på kvalitet i håndverk og materialbruk. Bygningsdeler er gjenbrukt der det er mulig og der originale deler mangler er det laget gode kopier. Tammeret har huseier håndplukket i egen skog, saget og høvlet på eget sagbruk. Fasaden er malt med linoljemaling i historisk korrekte farger.

Sjøgata 12 viser hvor bra resultatet kan bli når gårdeier, håndverkere og den offentlige forvaltningen samarbeider om å finne gode løsninger.

DE BANGÅRDER OG LOKALER - VERN GJENNOM BRUK

2018

Levanger fredes som kultur

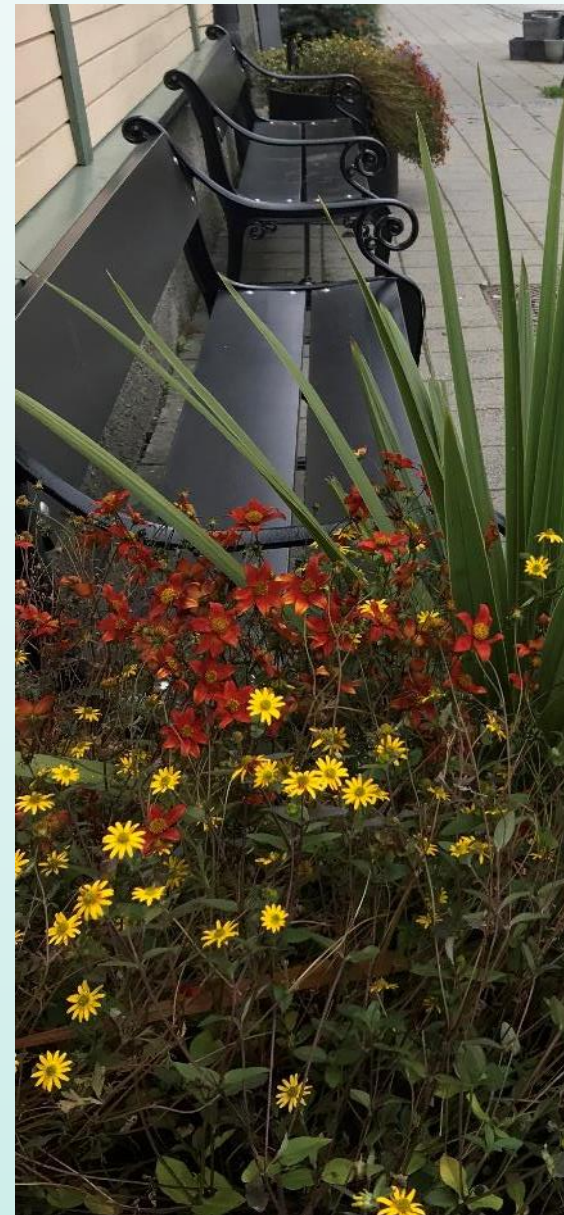
Levanger er et av få bevarte eksempler på sammenhengende trehusbebyggelse fra tiden rundt forrige århundreskifte. I 1970-årene ble 157 eiendommer i Levanger sentrum fredet som kulturminne.

Formålet med fredningen er å sikre og bevare et byutviklings- og kulturmiljø som er et eksempel på norsk byutvikling med hovedvekt på byggekvalitet og arkitektur. Kulturmiljøet skal tas vare på som en kilde til kunnskap, opplevelse og bruk for nåværende og fremtidige generasjoner.

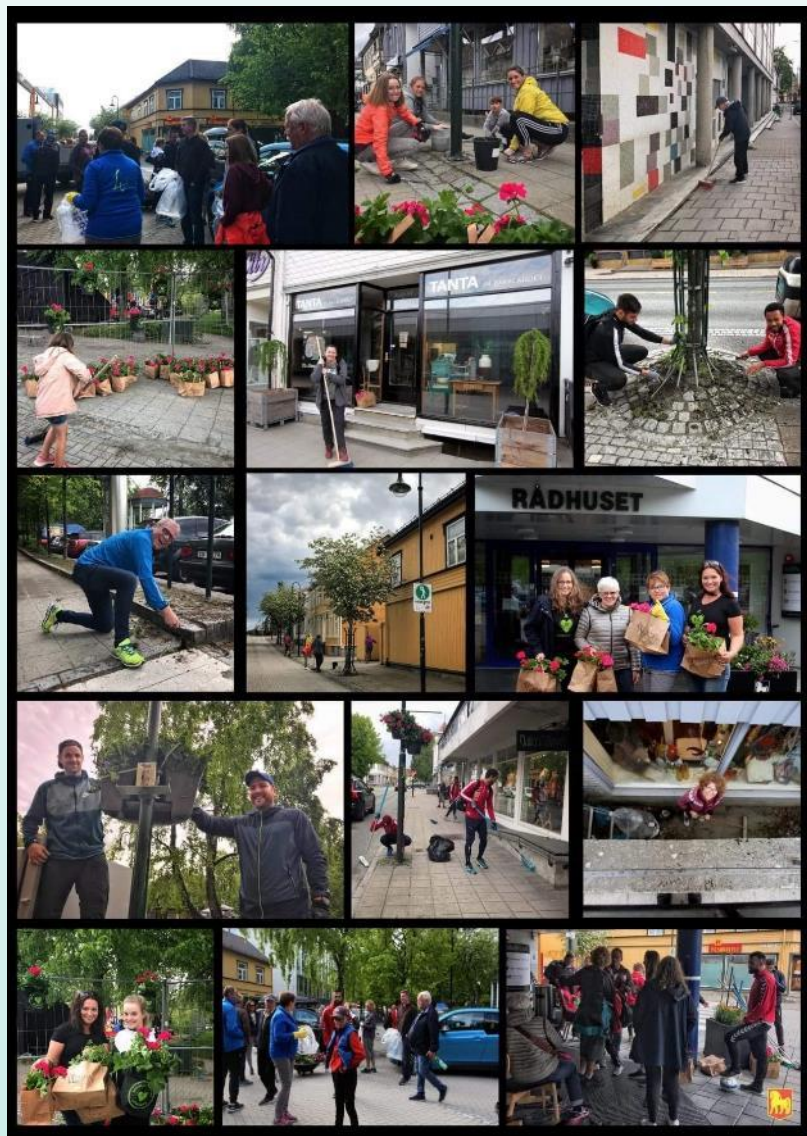
Som kulturmiljø betyr ikke at alt må bevares som det er. Det er viktig å finne løsninger som tar hensyn til både historiske og moderne behov. Dette inkluderer den ytre fasaden. Vanligvis er det viktig å sikre at bygningene ikke avfrednes.

Dispensasjon, blant annet for å gjøre nødvendige moderniseringer, kan opprettholdes og videreføres gjennom næringsvirksomhet.

INSPIRERE TIL GOD BEVARING SAMMEN MED GÅRDEIERNE

SMÅ SYNLIGE TILTAK

VÅRDUGNAD – MØTEPLASS FOR SAMSKAPING, ENGASJEMENT, TILHØRIGHET OG STOLTHET

Foto: Tove Nordgaard

Foto: Tove Nordgaard

GATEKUNST EKSPERIMENT – INNBYGGERINITATIV OG SAMARBEID PÅ TVERS

LOKALMATUTSALG - SAMARBEID PÅ TVERS FOR «VERN GJENNOM BRUK»

Foto: Børge Solbakk

BAKGÅRDSFESTIVALEN - KULTURMILJØ OG SAMSKAPING I PRAKSIS SOM UTVIKLINGSRESSURSER

TRØNDER-AVISA Lørdag 30. oktober 2021 KULTUR 21

BIBLIOTEK: Arkitektene ble spesielt utfordret på å komme med løsninger for nytt bibliotek og aktivitetshus, parkeringen og trafikkforordningene i Levanger sentrum. Denne skissen er fra bidraget «Hello Woods», et av 26 innsendte bidrag i konkurransen European

Internasjonal konkurranse om å utforme bysentrum. Slik kan Levanger sentrum bli

LEVANGER: Da fristen gikk ut hadde 26 arkitektkontorer levert fra seg skisser over Levanger sentrum. Og her er både bru over jernbanen, nytt bibliotek og bilfri by lansert.

ANJA HART, DEF HELLAND
anja.helland@uo.no

... ransen European er i ferd med å henges opp rundt omkring i første etasje i rådhuset, for den offisielle åpningen mandag 1. november.

Nesten flest forslag Levangers deltakelse i arkitektkonkurransen European har vekket stor interesse hos arkitekter, landskapsarkitekter og byutviklere i hele Europa. Blant 40 deltagende byer er Levanger nummer fire på lista over flest forslag.

Generalsekretær i European Norge, Børnar Skaar Haveland, tror det er flere årsaker til at Levanger har fått såpass stor oppmerksomhet.

«Levanger er et unikt sted, med et kulturelt mangfold som ikke finner mange andre steder. Her er også svært komplekse problemstillinger som må løses, og som gir en interesse

oppfølging. Det virker også som det er en del engasjement og debatt rundt sentrumsutviklingen her», sier Skaar Haveland.

Han er imponert over hvordan det jobbes med å involvere innbyggerne i prosessen. Bymarknadsleder Tove Nordgaard forteller at de også fremover vil jobbe på Levanger by- og bydel AR, som både er et samarbeid mellom lokale aktører i Levanger og med nabokommunene Verdal, Steinkjer, Indrebyg og Snåsa.

«Gjennom deltakelsen i European sitter vi nå med en stor idebank som vi kan plukke fra når vi skal lage en byutviklingsstrategi, i godt samarbeid med Levanger sine innbyggere», sier Nordgaard.

Ny strategi neste år Strategien vil lagges og presenteres for politisk behandling i løpet av neste år.

Det ser ut til at det er mange foreslått en eller annen form for kryssing over jernbanen. Og så har det kommet veldig mange forslag på hvordan et nytt bibliotek kan være og hvor det skal ligge. Noen av forslagene er vel mer på den fornuftige siden, mens andre foreslår mer radikale grep som kanskje er mest ment til å utforske mange forskjellige ideer og mulighetene i Levanger, og nok ikke ment for å bli tatt helt bokstavelig, oppsummerer Skaar Haveland.

Utstillingen vil henge i rådhuset til 31. desember, og den vil også legges ut digitalt etter åpningen mandag ettermiddag.

«Her kan innbyggerne selv klikke seg inn på de ulike skissene og gi kommentarer. I slutten av november vil juryn igjen gå gjennom bidragene og klare å vinne som offentliggjaves den 22. desember.

UTSTILLING: Mandag 1. november åpner utstillingen i rådhuset. Utvalgte spørsmålede er om alle mulighetene, sier ordføreren Anita Ravlo Sand (foran). Bak (v.): byutvikler Tove Nordgaard, samfunnsrådgiver Berit Håkseth, varamørløper Nina Bakken Bye, formidler Heidi Skjeltveit, arealplanlegger Antanas Broekelm Markakis og kultursjef Gun M. Sivertsen. FOTO: ANJA H. HELLAND

INNENSIEN: Så kan biblioteket se ut innenfra, skissert et av bidragene.

VÄRNE: Mange av forslagene har lagt vekt på vannet som omgjer sentrum, og hvordan man kan bruke det til å gjøre sentrum mer attraktivt.

Levanger by&bygdLea
Vi lag!

STOR TAKK til alle som deltok på kreativ byvandring i Trehusbyen Levanger sammen med arkitektene bak HELLO WOODS

Foto: Heidi Skjeltveit og Tove Nordgaard, Levanger kommune

WISE MULIGHETER GJENNOM BLIKKET UTENFRA - EUROPAN 16 - LIVING CITIES

Foto/dørplakat: Svein Holthe

FRAMTIDENS OPPGAVER FOR ARKITEKTER

Stadig flere arkitektstudenter innser at framtidens oppgaver for arkitekter i stor grad vil handle om håndtering av eksisterende bebyggelse.

Interessen for å studere ulike aspekter av dette har økt mye de siste årene, både som en respons på miljø- og bærekraftutfordringene, og som økt interesse for bygningers verdi og betydning som kulturarv og livsmiljø.

Bygningsvernsenteret ved NTNU.

WISE MULIGHETER GJENNOM SAMARBEID MED KOMPETANSEMILJØER

Foto: Børge Solbakk

ÅRLIG BYUTVIKLINGSVERKSTED – MØTEPLASS FOR DIALOG, INSPIRASJON OG KUNNSKAP

SNÅSA

STEINKJER

INDERØY

VERDAL

LEVANGER

Innherred regionråd

Snåsa, Steinkjer, Inderøy, Verdal og Levanger

FELLES SAMSKAPING

FELLES HISTORIE

FELLES BESØKSFORVALTNING

FELLES KUNNSKAP

FELLES FORSKING

INNHERRED BY & BYGDELABORATORIUM

ATTRAKTIV OG BÆREKRAFTIG UTVIKLING I LAG MED VÅRE INNBYGGERE

DET ER I LAG MED DE SOM BOR HER VI MÅ SAMSKAPE FRAMTIDEN!